

“Goed, maar nog lang niet goed genoeg”

De aankondiging dat De Groene Walvis de dorpen Graft-De Rijk van het gas af zou halen met Waterstofgas was destijds nogal nieuw en zeer ambitieus. De ambitie bij de energie Coöperatie is er nog steeds, maar de plannen zijn gewijzigd.

Dat is echter slechts bekend in kleine kring. Het is daarom tijd om de luiken open te gooien en verslag te doen van wat er de afgelopen jaren allemaal is gebeurd en wat ons nog te wachten staat.

Begin

Bij de oprichting van de Energie Coöperatie Graft-De Rijk in 2019 werd meteen al duidelijk dat het niet alleen ging om zonnepanelen maar ook en vooral over energie en de toekomstige verwarming van veelal historische woningen in en rond Graft-De Rijk. De vraag was duidelijk: “Het aardgas weg, maar wat dan wel?”

De geopperde mogelijkheid in de vergadering om het bestaande aardgas te vervangen door waterstofgas werd op dat moment als het meest aantrekkelijke perspectief gezien voor duurzame en betaalbare energie. Het nieuwe bestuur kreeg dan ook de opdracht dit verder uit te werken. Zo is het project “De Groene Walvis” ontstaan met de haalbaarheidsstudie als belangrijkste resultaat¹.

- Uit deze door de Provincie en Gemeente in 2021 betaalde studie bleek dat het mogelijk was om, met hulp van subsidies van het rijk en investeringen door de industrie, de transitie naar duurzame energie financieel neutraal te laten verlopen. De haalbaarheidsstudie leverde echter nog geen kant-en-klaar plan op en zeker geen levering van waterstofgas. Daar moest nog wel heel hard aan worden gewerkt.

Plannen

Het harde werken heeft na veel vallen en opstaan geleid tot een tweetal operationele plannen:

- a) Een **Productieplan** bestaande uit de bouw van een productieinstallatie voor waterstofgas bij het Hoogheemraadschap in Heiloo, nabij de Boekelermeer in Alkmaar, en
- b) Een **Bewonersplan** gericht op de aanpassing van woningen en bedrijven in Graft-De Rijk om van aardgas naar een andere energiebron over te stappen. Een bron die niet persé Waterstofgas hoeft te zijn

Deze plannen verschillen nogal van de uitkomsten van de eerdere Haalbaarheidsstudie en er is dan ook een lange lijst van gebeurtenissen die tot deze

---

¹ Zie voor een toelichting op het haalbaarheidsonderzoek de informatie op de website www.degroenewalvis.com

aanpassingen hebben geleid. Gedurende die tijd is wel een steeds beter inzicht gekregen in de technische mogelijkheden, maar tegelijkertijd is ook geleerd dat het meenemen van de bewoners in deze verandering veel moeilijker is dan ooit gedacht. Communicatie naar bewoners via de media helpt wel een beetje, maar inmiddels weten we dat iedere bewoner er individueel van dient te worden overtuigd van nut en noodzaak. Dat kost veel tijd en geld om dat ook goed te doen. De gewenste aanpak en het daarvoor benodigde geld was en is er echter steeds in onvoldoende mate. Ondanks te toezeggingen en verwachtingen van overheden die zijn gevraagd hulp te bieden is dat niet echt gelukt. De projectgroep is er weliswaar in geslaagd om voldoende middelen te vinden voor het Productieplan maar niet voor het Bewonersplan.

De belangrijkste ontwikkelingen die daar voor zorgden waren en zijn:

- **Technische veranderingen**
  - o Was waterstofgas in 2020 eigenlijk de enige beschikbare oplossing voor het warmte vraagstuk inmiddels weten we meer en komen er steeds meer technieken beschikbaar. Technieken die ook voor Graft-De Rijk nieuwe mogelijkheden bieden.
- **Maatschappelijke veranderingen**
  - o De wereld verandert snel en continue en dat geldt ook over de energietransitie. Op het ene moment is waterstofgas de hemel en het volgende moment de hel. Dat maakt het lastig goede plannen te maken en ook daarover te communiceren.
- **Politieke veranderingen**
  - o De wisselende bezetting van politieke posten en voorkeuren van de nieuwe mensen veranderen eveneens relatief snel. In toenemende mate eist Den Haag en Haarlem bovendien dat ze best willen meewerken maar dat Alkmaar het voortouw moet nemen. Daarbij was ook voor hen duidelijk dat hoe goed je technisch voor elkaar hebt zonder actieve participatie van bewoners loopt elk project een grote kans te mislukken. Vandaar ook de nadruk op de gemeente om de lead te nemen.
- **Persoonlijke veranderingen**
  - o Persoonlijke veranderingen bij de bezetting van belangrijke politieke en ambtelijke posten in Alkmaar geven ons slapeloze nachten. De afgelopen 2 jaar hebben we kennis gemaakt met 4 verschillende wethouders van verschillende partijen. Daarboven hebben de ambtenaren bij de afdeling Duurzaamheid, waar we zaken mee willen en moeten doen, een gemiddelde verblijfstijd van minder dan 1 jaar. Plannen maken en die ook nog inhoudelijk op elkaar afstemmen was daarmee nogal moeilijk om het voorzichtig te zeggen.
- **Financiële veranderingen**
  - o De aanpak om bewoners goed te informeren en de kosten daarvan zijn de afgelopen jaren sterk veranderd. Keken we in 2021 nog tegen een beperkt budget aan , maar nu weten we dat het miljoenen gaat kosten .

Waar staan we nu?

Het zou makkelijk zijn om de handdoek nu in de ring te gooien en tegen iedereen te zeggen “zoek het zelf maar uit”

We waren bijna zover tot dat de gemeente ons onverwachts met een nieuwe initiatief kwam.

De gemeente wil graag het initiatief van de Energie Coöperatie actief ondersteunen om tot een nieuwe start te komen. Een start waarbij bewoners als eerste wordt gevraagd wat hun voorkeuren zijn met betrekking tot de wijze waarop we van het aardgas af moeten komen. Want dat laatste staat vast. We gaan van het aardgas af, maar het hoe verandert nog al eens. Wat er uiteindelijk gaat gebeuren zullen bewoners mee moeten beslissen.

De gemeente wil de komende weken al een eerste bijeenkomst organiseren om de mogelijke stappen daarin te bespreken en de bewoners hierin een stem te geven. Een vervolg stap is projecten te selecteren die de bewoner waard vinden verder te onderzoeken en uit te wreken

Deze hernieuwde start wil overigens niet zeggen dat De Groene Walvis ophoudt te bestaan. Het initiatief van de gemeente krijgt mogelijk een nieuwe naam . Het hangt een beetje van de gemeente af wat zij op dit punt zou wensen.

De ontwikkeling van de productie van waterstofgas gaat echter gewoon door onder de oude naam en ligt vol onder stoom. Verwacht wordt dat, overeenkomstig het oorspronkelijke plan, in 2028/2029 het eerste waterstofgas geproduceerd gaat worden, mits er voldoende elektriciteit beschikbaar is. Volgens de wetgever kan en mag dat, maar voorlopig (tot 2035) alleen nog voor het bedrijfsleven en niet voor huishoudens. Dat heeft Den Haag zo besloten. Het is dan echter nog steeds mogelijk om daarna Graft-De Rijk te voorzien van Waterstofgas, althans als daar volgens de bewoners behoefte en noodzaak toe bestaat . Dit hangt echter ook nauw samen met de ideeën van het nieuwe kabinet, technische mogelijkheden, de kosten en de met hulp van de gemeente, vastgestelde voorkeuren van bewoners. De toekomst zal het leren.
